

רישומי מסע

אפרת קדם

ארבעה שבועות של חיים בקרב יוצאי חלב

אפרת קדם דוקטורנטית למדעי ההתנהגות באוניברסיטת בן גוריון בנגב. נולדה בחיפה, שירתה כחניכת הצנחנים בצה"ל, סיימה תואר ראשון ושני באוניברסיטת חיפה. חקק מלימודיה היה בכנסטון בארצות הברית. התמחתה ופיתחה מודלים מיוחדים בפסיכותרפיה טיפולים באמצעות אומניות. היא ביצעה ומבצעת עבודות טיפוליות עם בני נוער, חברי קיבוצים ויוצאי שואה. מתמסרת כעת לחקר ההיבטים הפסיכולוגיים-סוציולוגיים של גולים ובעיקר עולות מקרב יהודי סוריה.

לחקור ולמה זה מעניין אותך?, ו-למי המחקר מיועד?.. שאלות אלו נשמעו גם שבוע לאחר-מכן, הן נפסקו בערך לאחר כשבועיים כאשר השתלבתי היטב בהווה הקהילה ונראיתי לעתים קרובות באירועים חברתיים, בביקורי משפחות או סתם ברחוב.

לא אחת שמעתי דברי הסבר מיוצאי דמשק אודות העובדה שמחלב היגרו בשנים 1992-1997 כ-250 נפש אשר התקבלו בברוקלין על ידי קרוביהם הוותיקים העשירים שהגיעו לארה"ב לפני כ-50-30 שנה והתבססו יפה. הללו דאגו לקרוביהם העולים החדשים. הם הינחו אותם מה ואיך לעשות והדריכו אותם בעצות טובות. בשיחה שהייתה לי עם אלברט אייל, ממקימי מוסד "ביקור חולים" שהוקם ב-1992 ומטרתו הייתה לספק ביגוד וריהוט ראשוני לעולים שהגיעו מסוריה - הוא ציין שלחלבים היו קרובים עשירים שדאגו להם. הם לא באו ל"ביקור חולים" למעט מקרים יוצאי דופן. מי שהגיעו היו

הדמשקאים ויוצאי קמישלי. השבת הראשונה הייתה עבורי חוויה יוצאת דופן, על אף התחקורים ותחושת האי-שיוכות שאיינה את תקופת שהותי הראשונה. הליכה עם משפחת ענתבי לבית הכנסת בבית שבת השרתה עלי קדושה. בית הכנסת "שערי ציון" הוא ציר החיים היהודיים. מלבד מקום תפילה הוא משמש למקום לימוד לדור הותיק ולדור הצעיר כאחד. כמו כן נערכים בו אירועים משפחתיים כמו בריתות, בר-מצות וחתונות.

נכנסתי לעזרת נשים שהיתה כמעט מלאה מפה לפה. הנשים היו לבושות נטוב טעם ובחידור רב, כולן לפי האופנה האחרונה. הצצתי מטה, האולם התפילה המפואר וגם שם נראו הגברים, לבושים בהידור רב. נאמר לי שמכעט בכל שבת, בחודשי הקיץ, יש שבת חתן. החתן המיועד התכבד בקריאת התורה, אירוע

שנה עברה מאז עזבתי את ברוקלין לאחר שהייה רצופה של כחודש ימים בקרב עולים וותיקים מיוצאי חלב.

בבואי לשחזר את תחילת מסעי שמטרתו הייתה אקדמית טהורה - אסוף ראיות ונתונים מהשטח - לתופעת ההשתקפות בניו-יורק של כ-1900 מהיהודים שיצאו מסוריה בין השנים 1997 - 1992 בעוד מספר זהה עשה עליה לישראל.

ידעתי אודות יהודי חלב - מהכנה שעשיתי טרם נסיעתי ומהמפגש עם קרוביהם בארץ. לא שיערתי שבתוך חודש ימים אמצא הבדלים כה רבים בינם לבין יוצאי דמשק ויוצאי קמישלי. ככל שתחקרתי יותר, שאלתי וראיינתי, מצאתי פערים גדולים יותר.

התמול מולי - ובכל ארבעת השבועות התגוררתי אצל משפחות חלביות. חייתי את חיי היום יום שלהם. אכלתי את מאכליהם, למדתי את הרגליהם, שמעתי את סיפוריהם, דיברתי מעט את שפתם ויצאתי עימם לבלילים משותפים.

התחתי ביום שישי בבוקר הראשון בחודש אוגוסט 1998, ותוך 10 שעות מצאתי עצמי יחד עם משפחת ענתבי - מהחלבים החדשים שהגיעו לפני 6 שנים, ברחבת בית הכנסת "שערי ציון". תוך זמן קצר הבנתי שאני במרכז החיים הדתיים, התרבותיים והרוחניים של קהילת יוצאי חלב. למרות שוויתי הקהילה בילו אותו זמן בעיירה Deal, הרחבה הייתה מלאה בוקני הקהילה, הדור השני והשלישי. השפות אותן שמעתי היו אנגלית וערבית. מארחי דאגו להציגני בפני חבריהם עם הדגשה יתרה שהגעתי לצורכי מחקר ושאיני סטודנטית באוניברסיטת בן גוריון. אבל הייתי זה ולא מוכרת והתאריץ בהם הוצגתי לא בדיוק הרשימו את החלבים כך שיוכלתי לשמוע משפטים כמו - "גם את יעונתניט שבאת לראיין ולמלא חומר לעיתון?", או "אולי היא בכלל מושלתת או סוכנת של המוסד?", "מה בדיוק את רוצה

